

Társadalom – ifjúság – egészség

A XIV. Országos Egészségnevelési Tudományos Konferencia tegnap, péntek délelőtt a szegedi Tisza Szállóban befejeződött.

A munkacsoportok tanácskozásai után plenáris ülésen ismertették a vitában kiterjedt javaslatokat. **Elekcs Attila** főhívta a figyelmet a pozitív példák és jelenségek felhasználására az ifjúság magatartásának befolyásolásában, hangsúlyozta tovább a család értékadó szerepét, Fodor Katalin a családminta megteremtését és a védőnők család gondozói tevékenységét emelte ki. **Katona Edit** a sportnak és a testedzésnek a megszerkesztését jelölte meg egyik legfontosabb feladatnak. **Székely Lajos** az otthoni balesetek megelőzésének érdekében konkrét példákat alapozott felvilágosítást javasolt, s ennek érdekében az „erők közös szekerébe” való fogását. **Botta Ádám**, az Országos Egészségnevelési Intézet Igazgatója összefoglaló értékelésként el-

Befejeződött az országos konferencia

mondta a fórum iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg s igen kedvező, hogy nemcsak egészségügyi dolgozók főhivatású egészségnevelők, hanem tanárok, népművelők, pszichológusok és szociológusok is nagy számban kapcsolódtak be a munkába.

A konferencia zárásában **Kajary Irén**, a megyei főorvos, a tanácskozást rendkívül hasznosnak minősítette.

*

Métnéki Jánostól, az Egészségnevelési Szövetség újonnan megválasztott elnökét arra kértük, tájékoztasson bennünket szövetségi tevékenységük lényegéről és értékelje a tudományos konferenciát. Kérésünkre elmondta a szövetség a konferenciákkal együtt tartja a két évenkénti közgyűléseit, ez bevált gyakorlat. Szükséges az elvégzett munka áttekintése ahhoz, hogy tudják mit tudtak teljesí-

ni céljaik közül, hol tartanak, s mindez inspirációkat ad a további tennivalókhoz. A konferenciák fórumot adnak a szövetség területi csoportjaiban folyó tudományos munka ismertetésére, a tapasztalatok átadására.

A konferencia témaválasztásával kapcsolatban hangsúlyozta az egészségnevelésnek nagyon fontos területe ez. Az ifjúság életmódját egészségét eddig is vizsgálták, sokan foglalkoztak vele. A magyar népesség egészségügyi állapotát vizsgálva azt tapasztaljuk, hogy a közepkorúaknál vagy idősekben jelentkező betegségek, problémák esetében a beavatkozások többnyire „tűzoltásszerűek”. Ha mi gyökeres változást, kedvező javulást akarunk elérni a fő betegcsoportok visszacsorításában, akkor a fiatalokra kell figyelmünket összpontosítani. A nevelést, a formálást náluk kell kezdeni. Új vonása tehát az az ideai konferenciáknak, hogy erre koncentrált. Nagyon örömdetes az is, hogy a plenáris előadásokat mintegy hatvan előadás egészítette ki négy szekcióban. Ezek a helyi csoportok tudományos műhelyeiben folyó kutatómunka eredményeit hozták felszínre, s nem baj, ha nem azonos színvonalon. Kezd kiemelkedni a jó szemlélet, hogy nemcsak a főhivatású egészségnevelőknek a feladata a felvilágosítás, az életmód-célzás alakítása, a megelőzés, hanem a szülőknek, a pedagógusoknak, valamennyiünknek. Kedvezőek tapasztalataim a vitacsoportok munkájáról: Az egészségnevelés irányítása belterjessé válna, ha a résztvevők tapasztalatait, gondolatit nem igényelné. S nagyon lényeges: az egészségnevelésben dolgozók ne érezzék, hogy magukra hagyottak. S még valamit: az egészséges életmódra nevelés akkor lesz hatásos, ha az emberek aktívan akarják megőrizni, megvédeni egészségüket, s a nevelés segítőtjévé válik ennek az akaratnak.

B. Gy. Gy.

Hogyan élnek a katonák?

Jobb körülmények — Étkezés étlappal
Eltávozáson civilben és stoppal is lehet

Kárpáti Ferenc vezérezredes, honvédelmi miniszter a sorkatonai szolgálattal teljesítő fiatalok élet- és munkakörülményeiről, helyzetéről, változásairól tájékoztató pénteken a sajtó képviselőit.

A honvédelmi miniszter előjáróban az immár 10 éve hatályban lévő honvédelmi törvény megvalósulásának tapasztalatait értékelte elmondta: a törvény egyik legfontosabb előírása az általános hadkötelezettség, amely minden 18. életévét betöltött férfira vonatkozik. A rendelkezéseket módosítva 1980-tól 18 hónapra csökkentették a sorkatonai szolgálat időtartamát. Ez az a minimális szolgálati idő, amelyre feltétlenül szükség van a katonák kiképzésében, illetve a különböző szolgálati feladatok ellátásában. Így ez a jövőben sem csökkenhet.

A Honvédelmi Minisztérium az elkövetkezendő időszak egyik kiemelt feladatának tartja — a néphadsereg korszerűsítése, technikai színvonalának emelése mellett — a sorkatonák életkörülményeinek átfogó javítását. Arra törekednek, hogy a szolgálat körülményei igazodjanak a változó igényekhez, feladatokhoz. Ennek részeként a többi között javulnak a katonák elhelyezési körülményei; kisebb, komfortosabb körleteket alakítanak ki számukra, emellett minden alakulatnál rendszeresítik a tetszősebb, új kimenőruhát, s már megvannak az időjárás viszonyosságaihoz jobban alkalmazkodó gyakorlóruha tervei is. A katonák ételmezésében arra törekednek, hogy a mennyiségileg megfelelő ellátás minősége is érezhetően javuljon. Ennek érdekében szélesebb körben bevezetik a már több alakulatnál bevált menüválaszték rendszerét: a katonák ízlésüknek megfelelően többféle fogás közül választhatnak. Január elsejétől 100 százalékkal emelkedett a sorkatonák illetménye, s emellett többféle segély, anyagi támogatás illeti meg a bevonuló, illetve leszerelő családokat. Nagy figyelmet fordítanak az elkövetkezendő időszakban a kulturális nevelésre is: tovább bővül az alakulatok könyvtárhálózata, új kulturális létesítmények épülnek a lakta-nyakban, fejlődik az ifjúsá-

gi klubok rendszere. Újdonság, hogy számítástechnikai szakköröket, tanfolyamokat szerveznek a sorkatonák számára, akik így szolgálati idejük alatt elsajátíthatják a korszerű eszközök kezelésének alapjait.

Hasonlóan nagy figyelmet fordítanak a videotechnika széles körű elterjesztésére is. Ennek az új médiumnak az alkalmazása jelentősen emelheti az oktató-nevelő munka színvonalát, ugyanakkor sok fiatal itt ismerkedik meg először ezekkel az eszközökkel, s egyben elsajátítja azok használatát is. További újdonság: a közeljövőben engedélyezik az eltávozáson, szabadságon levő sorkatonák számára a civilruha viselését, s ugyanakkor könnyebbé jelent a hazautazó katonafiataloknak, hogy az új rendelkezések értelmében autóstoppot is igénybe vehetnek.

A posta tervei

Milliárdos beruházások

A Postás Művelődési Központban ülésezett pénteken a Postások Szakszervezetének központi vezetősége. A résztvevők **Doros Bélának**, a Magyar Posta elnökhelyettesének előterjesztése alapján megvitatották a posta feladatait. Megállapították, hogy az elmúlt időszakban nem sikerült megállítani a távközlési eszközök működőképességének romlását. Nem javult a posta munkaerőhelyzete sem. Ebben a nem kielégítő munkakörülmények, és a szakmunkásképzés feltételeinek hiányosságai is szerepet játszanak.

A hírközlésben a legfontosabb feladat a távközlési hálózat gyors ütemű rekonstrukciója és fejlesztése. A tervek szerint az elkövetkező öt év során 180 ezren jutnak telefonhoz. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a várakozók száma csökken, előreláthatólag 600 ezerral emelkedik az évtized végére a nyilvántartott várakozók száma (1985 végén 465 ezren szerepeltek a várakozók listáján). Folytatódik a nyilvános állomások rekonstrukciója, csaknem 8000 új nyilvános állomást helyeznek üzembe. A tervidőszak során befe-

jeződik a tv 1-es műsorgerinchálózatának építése. Ezzel gyakorlatilag 100 százalékosá válik a vételi lehetőség az ország egész területén. A vételi minőségének javítására több kisebb átjátszó adót építenek. A tv 2-es műsorának gerinchálózata tovább bővül, a teljes gerinchálózat kiépítésére azonban csak a kilencvenes évek első felében kerülhet sor. A rádióműsor-szórás javítására befejeződik a marcali közpékhullámú adóállomás építése. Szolnokon új adóberendezést helyeznek üzembe, Pécssett pedig szintén új, közpékhullámú állomás épül. Székesfehérváron új rövidhullámú adó kezdik meg a Kossuth műsor sugárzását.

A tanácskozáson szó volt a munkakörülmények, a szociális ellátottság javítását szolgáló tervekről is. Az öt év során csaknem 3 milliárd forintot fordítanak a posta a munkavédelem fejlesztésére. Szociálpolitikai célokra összesen 6 milliárd forintot szánnak, ennek jó részét a dolgozók lakáshoz jutásának támogatására, az üzemi étkeztetés bővítésére, valamint az üdülési lehetőségek javítására fordítják (MTI)

Pedagógusnapon — az önmegújulás lehetőségéről

A rendszeresen visszatérő ünnepnapokon — márpedig több évtizede a pedagógusnap is ilyen — nehéz elkerülni az ismétléseket. Ezért is, ez alkalommal is, azt igyekszünk kutatni, hogy milyen tényezők teszik a korábbiakhoz képest „mássá” a mostani pedagógusnapot. Csupán az utóbbi egy év is sok olyan új eseményt produkált, amely a pedagógusok munkájára is közvetlen hatást gyakorolt. A nemzetközi politikai viszonyokban és idehaza is adódott tervezett és nem várt folyamatok és jelenségek. Így gazdasági fejlődésünk lendülete és annak hullámzása, amely természetesen nem hatástalan az iskolára sem. A cselekvő demokráciát szolgálták az országgyűlési, a tanácsi, a Hazafias Népfront-, a szakszervezeti és a KISZ-választások egyaránt. Mindegyike megmozgatta az oktatási intézményeinket is. Nincs mód azonban minden új elemet, annak iskolai, pedagógiai hatását sokoldalúan vizsgálni. Eppen ezért egy kérdéskörrel foglalkozunk az 1985. I-es törvény hatályba lépésének előkészítésével.

A törvény — mint ismeretes — az állami oktatás továbbfejlesztésének alkotmányos alapja és kerete. A mostanáig érvényes, 1961. III-as törvény a szocializmus alapjai lerakásának időszakában született, és negyedszázadra helyesen adta meg oktatásunk fejlesztésének alapvető tartalmát, szervezetét, legfontosabb módszereit. A 25 év során természetesen kellett kisebb korrekciókat végrehajtani legfőbb törekvéseinkben, amelyek az oktatásügy szocialista vonásainak gazdagítását szolgálták.

Az MSZMP Központi Bizottsága 1982. áprilisi dokumentuma — amelyet a XIII. kongresszus megerősített — indokoltan tartotta oktatási törvényünk hozzáigazítását a változó világhoz, mai valóságunkhoz és prognosztizálható fejlődésünkhöz. A törvény, mint ismeretes, nem változtat az oktatás rendszerén, a hangsúlyt a tartalmi megújulásra teszi, hiszen erre oktatásunk mai szerkezete a tartalom, a szervezet és a módszer területén egyaránt számos lehetőséget kínál, mi több, igényt is támaszt. Helyes tehát, ha az energiák döntő részét ennek kimunkálására, hatékony megvalósítására fordítjuk, és per-se, eközben a távlatokat is gondoljuk.

E helyen csupán néhányat emelünk ki azon kérdések sorából, amelyek a mai iskola holt napi munkáját jelentősen befolyásolják. Ezek egyike az iskola viszonya a gazdasági változásokhoz, a szocialista munkakultúra fejlődésének új követelményeihez. Az iskola sok szalon kötődik a gazdasági körülményekhez. Mindenekelőtt az oktatás, a nevelés anyagi és tárgyi feltételeinek alakulásában meghatározó az ország gazdasági lehetősége. Ha ezt nézzük, az oktatás feltételeinek nagymértékű fejlődéséről — országosan és megyénként is — öppony számot adhatunk, mint létező és kiszámítható ellentmondásairól. A korábbi nagy problémák újnak adták át a helyüket. Jörszerével mögöttünk van az óvodai ellátás 1-1,5 évtizeddel ezelőtti meg oly súlyos gondja. Óvodáink tárgyi, személyi feltételei birják a reális igényekkel történő összehasonlítást, de nemzetközi mércével nézve is fejlettek. Itt a mennyiségi gondok fokozatosan átadják helyüket a minőségi munka feltételeinek, jelentősen hozzájárulva a társadalmi esélykülönbségek korai csökkentéséhez.

Az általános iskolát még a jelentős fejlesztések ellenére is sújtják a mennyiségi gondok, különösen egyes körzetekben. Mégis, azt mondhatjuk, hogy a korábbi problémák neheztől folyamatosan megoldódnak, itt is javulnak a hatékonyabb munka feltételei. Tudjuk, hogy mindezekhez a demográfiai mozgások is hozzájárulnak, de ez nem csökkent a nagy társadalmi erőfeszítések jelentőségét. A következő években a létszámok gyors ütemű növekedése a középiskolákban okozó növekvő gondot, különösen a városokban — az anyagi, tárgyi és személyi feltételek biztosítása terén. Ezért különös jelentőségűek azok a programok, amelyek közép- és hosszútávú a középfokú oktatás tárgyi és személyi feltételeinek fejlesztését tartalmazzák. Itt türelmet és higgadtságot kell kérésnünk a szülőktől, a pedagógusoktól, a tanulóktól, és mindenekelőtt mozgósítanunk kell erőnket a problémák túrési határon belül tartására.

Viszonylag keveset változtak az elmúlt évben a felsőoktatási intézmények ellátottsági mutatóiban kialakult különbségek. E téren különösen pedagógus- és orvosképző intézményeink diák-szociális, oktatási, gyógyítási, tudományos feltételeinek javítása igényel koncentrált erőfeszítést. Azon munkálkodunk, hogy e téren is érezhető előrelépésre kerüljön sor, amely pozitívan befolyásolja az intézményekben dolgozókat oktató, nevelő, tudományos munkáját egyaránt. Tudjuk, hogy a pedagógusokon sok múlik, a legjobb körülmények között végzett oktató, nevelő munka esetében is, de különösen elismeréssel kell azok munkájára gondolnunk, akik önmagukból adnak többet annak érdekében,

hogy valamelyest csökkentse a tárgyi körülmények okozta különbségek hatását.

Az iskola és a gazdaság más területeken is kapcsolódik egymáshoz, hiszen az oktató, nevelő munkánk egyik alapvető célja olyan munkaerőt képezni, amely alkotó módon tud alkalmazkodni a gyorsan változó követelményekhez. Ennek egyik fontos eleme az általános és a szakmüveltség megfelelő fejlesztése, gazdagítása. Az iskolában kell megalapoznunk azt a gondolkodást és szemléletet, amely az ifjúság nagy tömegeit alkalmassá teszi a ma még egyszerűen alapozódó, bontakozó csúcstechnológiák tömeges elsajátítására, alkalmazására. A mai fiatal számára a számítástechnika már korántsem lehet olyan, alig ismert termelési tényező, mint a közép-nemzedéké. A biotechnológia, az informatika stb. is nemcsak kevesek munkaprogramja lesz a jövőben. A szak-képzésben a széles körű alapok biztosítására kell törekednünk, amely megfelelő alapot biztosít a termékszerkezet gyors mozgását követni tudó átképzéshez. Ebben az iskola mellett megővekszik a szaktár-cák, a vállalatok érdekeltisége és szerepe. A pedagógusok új munkatársra lelnek a szakmai képzés területén.

Mindinkább alapvető gazdasági érdeké válik idegen nyelvi műveltségünk bővítése, hiszen nélkülöz nehéz elképzelni érdemi részvételünket a szélesedő nemzetközi munkamegosztásban és együttműködésben.

Más új vonásokkal is találkozunk. A társadalmi munkaidőállással mind hatékonyabban kell gazdálkodnunk. Ennek jelentőse a feladatai, az ifjúság szocialista munkakultúrára nevelésében. Nagyok tartalékaink a felnövekvő ifjúság közgazdasági szemléletének formálásában.

Fejldnek az iskola és a társadalom kapcsolatai is, építve a hagyományosan bevált elemekre. Az iskolai élet demokratizmusát a társadalomban kibontakozó demokratikus folyamatokhoz kell igazítani. E tekintetben építenünk kell a pártélet, a szakszervezeti mozgalom demokratizmusának fejlődésére éppúgy, mint az államélet demokratikus vonásainak gazdagítására, vagy éppen az ifjúsági mozgalom napjainkban lezajló önmegújulására. Mindezeknek olyan kohéziós erőként kell hatniuk oktatási intézményeinkben, amelyek jól szolgálják az iskolai demokrácia, a rend, a fegyelem, az önállóság és felelősségteljesen végzett munka gazdagítását.

Fejldnek az oktatásügy egysége és differenciáltsága. Az állami oktatásnak természetesen az alapkérdésekben változatlanul egységesnek kell lennie, de ezen a platformon a differenciálás szerepe megnövekszik. Vonatkozik ez a tehetséggondozásra éppúgy, mint az elmaradókra történő foglalkozásra. Örömeinkre szolgál, hogy e tekintetben Csongrád megyében konkrét kísérletekről is számot adhatunk.

A továbbfejlesztés döntő tényezője a tantestületi, az iskolai, a pedagógusi önállóság minden eddigénél nagyobb szerepe. Meggyőződésünk és tapasztalatunk, hogy megyénk pedagógusközösségei és egyes oktatói felelősséggel oldják meg az eddigénél nagyobb, de a pedagógiai munka szempontjából annál szebb feladatokat. Pedagógusképző felsőoktatási intézményeink jelenléte fontos tényező abban, hogy az oktatók többsége rendelkezik a munkaköréhez szükséges végzettséggel. A pályázatok, a tankönyvírás, a tanulmányköltségek, az iskolai kísérletek hosszú sora nevelőink igen jelentős részének intenzív alkotóképességéről is tanúskodik. Ezt mutatják azok az eredmények is, amelyeket a tanulófiatalok tanulmányi, kulturális, sport- és más vetélkedőkön, a szakkörökben, tudományos diákkörökben, sportkörökben érnek el. Ugyancsak pedagógusképző felsőoktatási intézményeinknek köszönhetően, intenzív a pedagógusok részvételét saját továbbképzésükben, ismereteik gazdagításában. Neveléstudományi tanácskeink igen sokat tesznek az oktatás távlati fejlesztésének megalapozásáért, az oktató, nevelő munka hatékonyságának objektív méréséért, vagy éppen az egész napos iskola, a nevelőképzés fejlesztéséért.

Az új feladatokra sohasem lehetünk teljesen felkészülve, ismereteinket, munkánkat — a bevált elemek mellett — naponta kell újakkal gazdagítani. A jövőben is fontos lesz a pedagóguspálya megtartó erejének fejlesztése, beleértve az anyagi és az erkölcsi tényezőket is. Feladatunk a pedagógus-utánpótlás biztosítása az arra legalkalmasabb tanuló köréből. Az új feladatok tovább növelik a társadalom, az iskola, a család közös felelősségét a felnövekvő gyermekekért. Azt sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a tanulófiatalok is felelősséggel tartoznak azért, hogy mindjobban éljenek a jövőre történő felkészülésük, felkészülésük lehetőségeivel.

Meggyőződésünk, hogy megyénkben közös összefogással eredményesen tudjuk megoldani az oktatásügy továbbfejlesztését szolgáló törvény bevezetését. Az ünnepnapon ehhez kívánunk erőt, egészséget és munkasikeret.

Konez János